

ŽURNALISTŲ ETIKOS INSPEKTORIUS TARNYBA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 60, LT-01110 Vilnius, tel. (8 5) 223 7310, faks. (8 5) 223 7311, el. p. zeit@zeit.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 288692340

VšĮ „Ekspertai.eu“

2023-01-16 Nr. (SK-242)5-32

DĖL PAAIŠKINIMŲ PATEIKIMO

Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnyba (toliau – Tarnyba) gavo pranešimą (skundą) dėl ekspertai.eu svetainėje, kurią valdo valdytojas VšĮ „Ekspertai.eu“, skleidžiamos viešosios informacijos segmentų:

1. Ne tik šiandieninei Jedinstvai reiktų padėkoti už „fašistinės“ Lietuvos vaizdelį (ekspertai.eu, 2022-01-15);
2. Lavrovas: Rusija yra istorinio kelio pasirinkimo akivaizdoje, kaip 1917 ir 1991 (ekspertai.eu, 2022-07-08);
3. Ar landsbergistai „dirba Rusijai“? (ekspertai.eu, 2022-07-08);
4. Dvi grėsmės: atominė elektrinė ir opozicinė žiniasklaida (ekspertai.eu, 2022-08-04);
5. Paprasto ukrainiečio nuomonė apie tai, kas vyksta Ukrainoje (ekspertai.eu, 2022-08-07);
6. Lavrovo kalba JT Generalinėje Asamblėjoje (ekspertai.eu, 2022-09-25);
7. Kubilius paviešino, kad nemažai LR Seimo narių noretų pabučiuoti Putinui ranką (ekspertai.eu, 2022-09-29);
8. Rusai ir ukrainiečiai dar visai neseniai buvo viena ir ta pati tauta (ekspertai.eu, 2022-10-03);
9. ESBO paminėta ir atviro rasisto Gabrieliaus Landsbergio pavardė (ekspertai.eu, 2022-10-03);
10. Prezidento Adamkaus buvusiam slaptajam kankinimų kalėjimui ieškomas interjero projektuotojas (ekspertai.eu, 2022-10-04);
11. Mėšlas, Žalimas, Dobrowolska, melagiai... Reikia atstatyti paminklą STALINUI. Kada? (ekspertai.eu, 2022-10-05);
12. Tarybiniais laikais nemokėjo statyti ir tiltų – taip pasakytų Landsberginės atmatos (ekspertai.eu, 2022-10-06);
13. Bendraminčiai aptarė vis labiau didėjančias grėsmes Landsbergių bendruomenės režimui (ekspertai.eu, 2022-10-06);
14. Proveržis: po beveik 30 metų Lietuvos Respublikoje gyvens daugiau žmonių, negu gyveno LTSR (ekspertai.eu, 2022-10-06);

15. Kiekvieno lietuvių garbės reikalas, Vilniuje atstatyti Rusų dramos teatrą (ekspertai.eu, 2022-10-07);
16. G. Landsbergio prosenelė, Rusijos URM atstovė M. Zacharova pabandė apdergti nacio vardu (ekspertai.eu, 2022-05-21);
17. 2K+ 2022-02-22 įrašas (ekspertai.eu paskyra dailymotion.com vaizdų dalinimosi platformoje);
18. Šnipų tinkolo Lietuvoje įkūrėjas toliau šokdina valstybę – verčia keisti Bausmių vykdymo kodeksą (ekspertai.eu, 2022-11-23);
19. Italijoje gyvenantis lietuvis Valentinas: kol Landsbergis gyvas, nieko gero nebus (ekspertai.eu, 2022-12-10);
20. „Kolektyvinis Landsbergis“ ir „kolektyvinis Minedas“, arba kokią kainą Lietuva moka už savo laisvę? (ekspertai.eu, 2022-12-16);
21. Paskutinė vieša Stalino kalba (ekspertai.eu, 2022-12-26);
22. Generalinė prokurorė Grunskienė atkreipė dėmesį į pavojingą informaciją, tačiau nieko nesukonkretino (ekspertai.eu, 2022-12-30);
23. Tradicionalisto mintys (10) Lietuva, Ukraina ir prievarta (ekspertai.eu 2022-12-30);
24. E Vaitkus: daug metų žinoma – kraujo reikia (apie senojo Landsbergio įdėrbį Lietuvai) (ekspertai.euroasia paskyra YouTube platformoje 2023-01-13);
25. Represinė visuomenė (ekspertai.eu, 2022-10-02);
26. A. Paleckis pasiūlė jam įvykdyti mirties bausmę (ekspertai.eu, 2022-10-10);
27. Rublis brangsta, o Putinas tapo stipresnis nei bet kada – mūsų sankcijos atsigręžė prieš mus (ekspertai.eu, 2022-08-01);
28. Apie dingusius (pavogtus, sudegintus) pagrindinius Lietuvos valstybės atkūrimo dokumentus (ekspertai.eu 2023-01-13);
29. „Pateiktas faktas“ (ekspertai.eu paskyra Telegram platformoje, 2022-10-01);
30. „Kotasonovas paaiškino, kodėl Ukrainiečiai kovoja už amerikiečių žemes“ (ekspertai.eu paskyra Telegram platformoje, 2022-09-30);
31. Rusija vis dar draugiška valstybė Lietuvai – pasinaudokime tuo (ekspertai.eu, 2022-07-04);

Pranešime nurodoma:

1. Ekspertai.eu (toliau ir – Skleidėjas) tęstinio pobūdžio neteisėta veikla, skelbiama informacija ne tik, kad kelia įtampą visuomenėje, tačiau yra priešinga Konstitucijai, kenkia valstybei ir yra palanki Rusijai ir jos valdžios institucijoms;
2. Vertinant Skleidėjo viešąją informaciją akivaizdu, kad tikrasis tikslas nėra objektyviai, išsamiai ir nešališkai informuoti visuomenę;
3. Skleidėjo viešąją informaciją yra siekiama sumenkinti pasitikėjimą valstybės ir teisėsaugos institucijomis. Pateikiamos publikacijos ir įrašai, kuriais palaikoma bei pateikiamos teorijos, palankios Rusijos Federacijai. Pavyzdžiui, bandoma formuoti nuomonę, esą Rusija ir Ukraina dar visai neseniai buvo ta pati tauta, šis, taip pat „specialiosios operacijos“ ar Ukrainos („*skriaudžiamos giminingos tautos*“) išvadavimo naratyvas yra itin dažna Rusijos Federacijos komunikacijos žinutė;

4. Tarp naujienų nuolatos yra skelbiama tiek Vladimiro Putino, tiek Sergejaus Lavrovo pozicijos. Sergėjus Lavrovas yra vienu pagrindinių Rusijos Federacijos propagandos skleidėjų, kurio komunikacija neatitinka faktinės tiesos. Tokia komunikacija skleidžiami melagingi faktai ir dezinformacija, teisinami Rusijos Federacijos karo nusikaltimai;
5. Formuojamos subtilios ekonominės užuominos, kaip, pvz., tik po 30 metų Lietuvos Respublikoje gyvens daugiau žmonių, nei Lietuvos Tarybų Socialistinėje Respublikoje. Tokia antrašte daroma prielaida, jog mes galimai trisdešimt nepriklausomybės metų siekėme buvusio lygio. Kartu yra netiesiogiai skatinama prorusiška kultūra bei vertybės, o tai yra gerai žinomas dar vienas propagandos naratyvas Rusiją vaizduoti didinga valstybe, su didžia kultūra ir pan. To puikūs pavyzdžiai yra siekis apginti Rusų dramos teatro vardą, taip pat teiginiai, jog yra reikalinga atstatyti Stalino paminklą Lietuvoje. Iš esmės yra skatinama Rusijos kultūra Lietuvoje, kuri karo nusikaltimų potekstėje, yra nepriimtina. Be to, taip yra bandoma pateisinti Rusijos karo nusikaltimus Ukrainoje;
6. Tokiu būdu per visuomenės informavimo priemonę Ekspertai.eu jau eilę metų yra skleidžiama dezinformacija, kurios tikslas, pateikiant šališkus argumentus, daryti įtaką visuomenės požiūriui bei ją atitinkamai įtakoti bei formuoti. Ekspertai.eu tokia dezinformacija paprastai yra kartojama ir paskleidžiama įvairiomis formomis (tiek vaizdo, tiek straipsnio forma), siekiant sukurti norimą auditorijos požiūrį;
7. Skleidžiama dezinformacija dažnai pateikia gerai apsvarstytus ir atrinktus faktus bei siekia paveikti ne žmonių racionalų mąstymą, o emocijas, t. y. siekiama išgąsdinti, kad Lietuvą valdo Lansbergių režimas, kurio atstovai yra ne tik, kad rasistai, tačiau ir pavojingi asmenys Lietuvai. Tokiu būdu propaganda bei dezinformacija gali būti naudojama siekiant tiek palankumo Rusijai, tiek siekiant pateisinti jos vykdomus karo nusikaltimus, kartu ir nukreipti dėmesį nuo Rusijos pradėto žiauraus karo, kadangi yra formuojama nuomonė, kad mes patys valstybės viduje turime daug problemų, t. y. neturime valdžios, kurią palaiko visuomenė, o turime režimą, kuris elgiasi neteisėtai. Tai, yra akivaizdus Kremliaus naratyvas bei dezinformacija, kuri yra gerai žinoma tarp Rusijos valdžios palaikytojų bei rėmėjų;
8. Tokie veiksmai yra ne tik, kad prieštaraujantys Konstitucijai, tačiau ir nukreipti prieš valstybę. Kartu nukreipti tiek prieš visuomenės rimtį, viešąją tvarką, tačiau ir prieš valstybės stabilumą bei konstitucinę santvarką. Ekspertai.eu subtiliai kvestionuoja suverenios Lietuvos legitimiją valdžią, demokratiją bei egzistuojančią santvarką vykdo antikonstitucinę, antivalstybinę veiklą, todėl karo Ukrainoje kontekste, tokie jų veiksmai turi būti įvertinti ypatingai atsakingai, jautriai bei operatyviai;
9. Lietuvos Respublikos Prezidentė Dalia Grybauskaitė, yra vadinama kolaborante ir nepriklausomybės priešininke. Tai yra puikus pavyzdys, kuomet faktai iškraipomi ir pateikiami taip, kaip yra palanku Rusijos valstybei, nes būtent Lietuvos Respublikos Prezidentė Dalia Grybauskaitė visuomet tarptautinėje bendruomenėje griežtai pasisakė Rusijos atžvilgiu ir vertino jos veiksmus neigiamai dar iki karo pradžios. Taigi, ji buvo neparanki Rusijos valdžios institucijoms, todėl Ekspertai.eu būtent siekia ją sumenkinti ir sumažinti jos išsakomos pozicijos reikšmę;
10. Visuomenės informavimo priemonė Ekspertai.eu tampa ypatingai pavojinga ir tuo aspektu, kad ji ne tik, kad skleidžia Kremliaus propagandą, tačiau tai daro taip, jog

pateikia ją kaip faktą, kuriam tarsi Ekspertai.eu ir nepritaria. Tačiau straipsnio / publikacijos viduje yra ne tik, kad detalai parašoma propagandos versija, tačiau tekstas pakreipiamas taip tarsi propagandos skleidėjas turi pagrindą taip teigti;

11. Puikus pavyzdys Ekspertai.eu publikacija: „G. Landsbergio prosenelį, Rusijos URM atstovė M. Zacharova pabandė apdergti nacio vardu“. Iš straipsnio pavadinimo galima spręsti, jog neva autorius nepritaria M. Zacharovai, kuri yra žinoma Rusijos propagandos skleidėja, nuomonei, tačiau perskaičius straipsnį susidaro visiškai priešinga nuomonė. Atitinkamai publikacijoje yra nurodoma: „M. Zacharova atskleidė įdomią detalę, esą tarybinė valdžia suteikė teisę V. Landsbergiui-Žemkalniui grįžti į LTSR, nes pastarasis išdavė kitus nacistus, t. y. kai perdavė informaciją KGB apie kitus pabėgėlius nacių. Tačiau jei tai ir tiesa, ką sako M. Zacharova, esą V. Landsbergis-Žemkalnis mielai pasidalino turima informacija su KGB apie savo buvusius bendražygius nacių, reiškia V. Landsbergis-Žemkalnis buvo tikras Lietuvos patriotas, mokėjęs išsisukti iš kebliausių situacijų ir dirbti tėvynei taip, kaip ir turi dirbti tėvynei apsukrus patriotas.“
12. Tai yra ne tik, kad antikonstitucinė, priešiška bei teroristinei valstybei naudinga propaganda, tačiau ir ypatingai Lietuvos Respublikai, jos demokratijai ir nepriklausomumui pavojingas elgesys, dėl kurio nedelsiant turi būti imtasi veiksmų.

Tyrimo inicijavimas grindžiamas pirmiau minėtais pranešime nurodytais argumentais, taip pat **Visuomenės informavimo įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 1 punktu**: „skleidžiama dezinformacija, karo propaganda, kurstomas karas, raginama prievarta pažeisti Lietuvos Respublikos suverenitetą – pakeisti jos konstitucinę santvarką, kėsintis į jos nepriklausomybę arba pažeisti teritorijos vientisumą“.

Siekdami objektyvaus ir visapusiško tyrimo, vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymo 50 straipsnio 2 dalies 2 punktu, prašome Jūsų iki **2023-01-30** raštu ar elektroniniu paštu zeit@zeit.lt pateikti paaiškinimus dėl paskleistos informacijos.

Žurnalistų etikos inspektore

Gražina Ramanauskaitė